

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Ingrid Wänstrand
Handläggare
010-2233285
ingrid.wanstrand@lansstyrelsen.se

Yttrande

1(5)

2021-05-18

538-1550-2021

Regeringskansliet, Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

Remiss om betänkande Havet och människan (SOU 2020:83)

Er beteckning: M2021/00092

Sammanfattning

Länsstyrelsen Uppsala län anser att betänkandets beskrivning och analys av nuläget är föredömligt heltäckande och inkluderar de politikområden som har betydelse för att nå de uppsatta havsmiljömålen. Myndigheten instämmer i att en ekosystembaserad förvaltning är nödvändig och att alla väsentliga delar av förvaltningen av Sveriges havsområden och havsmiljö behöver harmoniseras för ett effektivare miljöarbete. Länsstyrelsen instämmer till stora delar i de slutsatser och förslag som läggs fram i betänkandet. Myndigheten är dock tveksam till förslaget om en ny havsmiljölag och avstyrker beredningens förslag till färre preciseringar för miljö kvalitetsmålet Hav i balans.

Avsnitt 1 Författningsförslag

Länsstyrelsen Uppsala län ställer sig tveksam till förslaget om en ny havsmiljölag. Myndigheten anser generellt att särslagstiftningar bör undvikas och att det är tydligare och mer effektivt att istället föra in tillägg och ändringar i miljöbalken och annan relevant, befintlig lagstiftning.

Avsnitt 11 Havsmiljöarbetet har många mål, kriterier, indikatorer och andra mätetal

Länsstyrelsen Uppsala län avstyrker beredningens förslag till färre preciseringar för miljö kvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård (11.5.1).

Länsstyrelsen är positiv till ansatsen att förtydliga hur de olika målen för havsmiljön förhåller sig till varandra och att skapa förutsättningar för ökad förståelse för miljömålen som överordnade mål. Länsstyrelsen är också positiv till ansatsen att skapa större transparens och tydlighet i uppföljningen av miljö tillståndet än vad som är möjligt med nuvarande indikatorer och preciseringar.

Länsstyrelsen anser att de tre föreslagna preciseringarna, vilka dessutom regleras tydligt i befintliga förordningar, utgör en tydlig och konkret inriktning som skapar goda möjligheter till uppföljning. Länsstyrelsen ser dock problem med att genomföra sådana drastiska förändringar för ett av miljömålen utan att se över hur det påverkar övriga delar av miljömålssystemet. Ett otillräckligt antal indikatorer, vilket anges som ett argument till förslaget om färre preciseringar, utgör ett liknande begränsning för flera andra miljömål.

2021-05-18

538-1550-2021

Länsstyrelsen anser därför att man bör vara försiktig med alltför omfattande ändringar utan att se till helheten.

Länsstyrelsen anser att borttagandet av preciseringar innebär att delar av generationsmålets strecksatser kommer att helt förbises för miljömålet Hav i balans samt levande kust och skärgård. I generationsmålet anges bland annat att ”den biologiska mångfalden och natur- och kulturmiljön bevaras, främjas och nyttjas hållbart” och att ”människors hälsa utsätts för minimal negativ miljöpåverkan samtidigt som miljös positiva inverkan på människors hälsa främjas”. Här utgör preciseringarna om kulturmiljö och friluftsliv viktiga delar för miljömålets inriktning. Länsstyrelsen anser även att det inte är ett godtagbart skäl att stryka preciseringar på grund av tidigare brister i uppföljningen av dessa delar. Istället bör indikatorer och andra underlag likriktas så att det skapas bättre förutsättningar för uppföljning även av dessa delar.

De fyra preciseringar som länsstyrelsen anser är särskilt problematiska att ta bort är *Bevarande av (natur- och) kulturmiljövärden*, *Kulturlämningar under vatten*, *Friluftsliv och buller* samt *Grunda kustnära miljöer*. De övriga preciseringar som beredningen vill stryka täcks i högre grad in av de tre nya preciseringar som formuleras i utredningen.

Kulturmiljövärden och kulturlämningar under vatten

Frågan om hur kulturmiljövärden ska hanteras i miljömålssystemet är principiellt viktig för systemet som helhet. Preciseringar och etappmål utgör två olika delar i systemet och kulturmiljömål ingår i flera av miljö kvalitetsmålen. Det är därför inkonsekvent att radera preciseringarna om kulturmiljö i ett av målen.

För bevarande av kulturmiljövärden och kulturlämningar under vatten saknas andra styrande måldokument och system för uppföljning. Beredningens förslag skulle därför innebära mycket negativa konsekvenser för arbetet med en hållbar utveckling avseende kulturmiljöns värden. Bristen på uppföljningsmått bör ses som en indikation på behovet av att utveckla arbetet med kulturmiljövärden inom miljömålsuppföljningen och miljöövervakningen istället för att vara ett motiv till att ta bort precisering. Befintliga kärnindikatorer för miljö kvalitetsmålen bör utvecklas så att de kan tillämpas för kulturmiljöområdet.

Friluftsliv och buller

Länsstyrelsen anser att precisering om friluftsliv och buller bör behållas. De tre preciseringar som föreslås täcker inte in de delar av miljömålet som rör rekreation och friluftsliv och en viktig del av miljömålet missas om precisering stryks. Beredningen hänvisar till den maritima strategin, men länsstyrelsen menar att denna främst fokuserar på maritima näringar, medan miljömålets precisering inriktas mer på bevarande av de värden som utgör förutsättningar för friluftsliv, till exempel att hänsyn till friluftsentressen tas vid exploatering.

Grunda kustnära miljöer

Länsstyrelsen anser att precisering om grunda kustnära miljöer bör behållas. Dessa miljöer är både särskilt värdefulla och särskilt utsatta för påverkan och fångas inte upp tillräckligt väl inom de tre preciseringar som föreslås gälla.

Avsnitt 12 Miljökvalitetsnormer

Länsstyrelsen Uppsala län tillstyrker utredningens förslag om harmonisering av miljökvalitetsnormer inom vattenförvaltningen och inom havsmiljöförvaltningen (12.5.1).

Länsstyrelsen håller med beredningen om att miljökvalitetsnormerna inom vattenförvaltningen har fått en allt tydligare påverkan vad gäller miljöprövning och tillsyn. De slutsatser som framkommit av Weserdomen, att miljökvalitetsnormer inte får försämrats eller att möjligheten att uppnå en kvalitetsnorm inte får äventyras, har fått praktisk användning och betydelse vid tillämpningen av miljöbalken. Länsstyrelsen kan samtidigt konstatera att miljökvalitetsnormerna inom havsmiljöförvaltningen har liten eller mycket liten inverkan på tillståndsgivning, normgivning och tillsyn.

Länsstyrelsen instämmer i analysen om att vissa kvalitetsfaktorer för bedömning av miljötillståndet saknas, både för kust- och inlandsvatten. Bedömningen är att kunskapsluckorna är större i kustvatten än i limniska miljöer vilket försvårar användandet av miljökvalitetsnormerna i sin nuvarande form i prövning, tillsyn och planering. Ytterligare vägledning för kvalitetsfaktorer och påverkanskällor som påverkar kustmiljöns tillstånd är nödvändiga för en effektiv tillämpning av normerna. (12.5.2)

Avsnitt 13 Åtgärdsprogram och åtgärdsarbete

Länsstyrelsen Uppsala län tillstyrker förslaget (13.9.1) om ett gemensamt åtgärdsprogram för havs- och vattenmiljön samt att regeringen ska besluta om detta (13.9.2). Det torde ge programmet mer tyngd och legitimitet vilket bäddar för effektivare genomförande.

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen om att i länsstyrelseinstruktionen förtydliga och stärka länsstyrelsernas ansvar för att samordna arbetet med havs- och vattenåtgärder på regional och lokal nivå, samt att inrätta beredningsfunktioner på länsstyrelserna för detta (13.9.4 och 13.9.5).

Länsstyrelsen tillstyrker även förslaget om en tydlig finansieringsplan i åtgärdsprogrammet (13.9.6); även detta borde leda till en högre åtgärdstakt. Detta vore även önskvärt för åtgärdsprogram i limniska miljöer, där problematiken med låg åtgärdstakt liknar den som beskrivs i kapitel 13.

Avsnitt 17 Förvaltning av fisk

Länsstyrelsen Uppsala län delar beredningens analys och bedömningar och tillstyrker samtliga förslag som läggs fram i utredningens kapitel 17. För en hållbar förvaltning av haven är det viktigt med helhetssyn, att utgå från ekosystemansatsen och att integrera förvaltningen av fisk, säl och andra marina resurser med havsmiljöförvaltningen.

Avsnitt 19 Undervattensbuller

Länsstyrelsen Uppsala län tillstyrker förslaget om att fastställa miljökvalitetsnormer för kontinuerligt och impulsivt undervattensbuller (19.7.1). Detta bör genomföras skyndsamt för att minska skadlig miljöpåverkan från bland annat sjöfart, etablering av havsbaserad vindkraft och andra verksamheter, som dessutom förväntas öka under kommande år.

2021-05-18

538-1550-2021

Avsnitt 20 Marint områdesskydd

Länsstyrelsen Uppsala län tillstyrker förslaget om ett nytt etappmål för marint områdesskydd med 30% skyddad areal till år 2030 (20.9.1) för att stärka havsekosystemen. Det saknas dock (vilket också påpekas i utredningen) en tydlig definition av *strikt skydd* och så kallade *opåverkade områden*.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att Sjöfartsverket, Transportstyrelsen och Försvarsmakten får till uppgift att delta i arbetet med skydd av arter, livsmiljöer och ekosystemtjänster (20.9.2). Länsstyrelsen ser också ett behov av vägledning om hur sjöfartens och Försvarsmaktens intressen ska hanteras i områdesskyddet.

Länsstyrelsen instämmer i att det kan finnas behov av att regeringen inför föreskrifter i Sveriges ekonomiska zon för att begränsa mänsklig påverkan i skyddade områden (20.9.2), särskilt i Natura 2000-områden som idag riskerar att utsättas för skadlig påverkan från olika verksamheter.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att ge länsstyrelserna en tydligare roll och samordningsansvar för det marina områdesskyddet (20.9.3) och ser mycket positivt på förslaget om ett krav på att länsstyrelserna samarbetar om nätverk av skyddade marina områden inom de tre havsregionerna.

Avsnitt 21 Kusthavet – där alla vill vara

Länsstyrelsen Uppsala län instämmer i att det behövs en helhetssyn inom planering och förvaltning av kusten och är positiv till att myndigheten får ett tydligare ansvar att samordna arbetet i länets kustvattenområden (21.10.2). Länsstyrelsen stödjer också förslaget att myndigheten ska ta fram ett kunskapsunderlag för kommunernas planering och åtgärdsarbete (21.10.3). Detta underlag kommer att vara en viktig förutsättning för kommunernas kustvattenplanering. Det vore värdefullt med en nationell vägledning om vad kunskapsunderlaget ska innehålla, både för länsstyrelserna och för att kommunerna ska veta vad de kan förvänta sig av detta.

Länsstyrelsen stödjer förslaget att kommunerna ska ha fortsatt planeringsansvar i kustvattenområden och att detta tydliggörs i plan- och bygglagen (21.10.4). Motiven till varför kommunal planering förordas är att det inte finns något system för nationell planering i denna skala samt att kommunerna planerar på land och land-hav-interaktionerna är ännu större i kustområdet än ute i havsområdet där den statliga havsplaneringen bedrivs. Boverket bör också få ett ansvar för vägledning om hur den statliga havsplanen ska implementeras och samspela med den kommunala planeringen.

Länsstyrelsen bedömer också att kommunerna behöver särskilda satsningar för att planera i havet (21.10.4). Riktade satsningar och styrmedel bör styra mot mellankommunal samordning, så att kommunerna planerar tillsammans, eftersom de mellankommunala och regionala perspektiven är viktiga i kustvattenområdet.

Länsstyrelsen delar miljömålsberedningens bedömning att det är nödvändigt att förstärka strandskyddet för djur- och växtlivet för att upprätthålla viktiga ekosystemfunktioner och att det finns behov av att i högre grad beakta kumulativa effekter av exploatering av strandzonen. Länsstyrelsen tillstyrker förslagen om förtydligande av strandskyddets syfte samt kompletteringar av vägledningar om strandskyddet (21.10.6) och anser att detta är

2021-05-18

538-1550-2021

en del av det som saknades i strandskyddsutredningens betänkande (SOU 2020:78). Vid handläggning av strandskyddsdispenser behövs också en tydlig vägledning om vilka underlag som handläggaren behöver ha från sökanden för att kunna bedöma ärendet.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget (21.10.7) om ett nationellt register över muddring och dumpningsärenden i syfte att förbättra handläggningen av sådana ärenden.

Avsnitt 22 Havsmiljödata

Länsstyrelsen Uppsala län instämmer i utredningens problembeskrivning när det gäller havsmiljödata. Vi ser ett särskilt stort behov av att karteringen av Sveriges havsområden stärks och tillstyrker förslaget om att utreda hur detta ska kunna tillgodoses organisatoriskt och finansiellt (22.7.7).

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att upprätta en tydligare process för ansökningar och svar gällande spridningstillstånd (22.7.4) samt att se över sekretesskyddet för geografisk information. Länsstyrelsen tillstyrker även förslaget om att ta bort avgifter för geografisk information för offentliga myndigheter och forskningsändamål (22.7.6). Länsstyrelsen har ett stort behov av att kunna använda sådan information för att genomföra sina uppdrag inom havsförvaltningen och upplever idag stora hinder inom informationshanteringen.

Avsnitt 26 Konsekvensanalys

Om länsstyrelserna ska kunna genomföra nya och utökade uppdrag enligt utredningens förslag, krävs ett tillräckligt och långsiktigt tillskott av resurser, vilket också framgår i konsekvensutredningen (26.5.8).

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Göran Enander med naturvårdshandläggare Ingrid Wänstrand som föredragande. I den slutliga handläggningen har också vikarierande länsråd Cecilia Magnusson, avdelningschef Lennart Nordvarg, enhetschef Jonas Bergman, miljömålssamordnare Linnéa Larsson, länsfiskekonsulent Daniel Brelin, vattenhandläggare Anna Sundbärg, planhandläggare Åsa Blomster, handläggare fornlämningsfrågor Lennart Swanström och miljöskyddshandläggare Lars Andersson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.